

Dr. hab. Piotr Krukowski

91-472 Łódź

Ul. Julianowska 1 m 197

Tel. 605 360 578

Mail: aktor@filmschool.lodz.pl

RECENZJA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I PEDAGOGICZNEGO PANA DOKTORA
PRZEMYSŁAWA KANIA W ZWIĄZKU Z POSTĘPOWANIEM O NADANIE MU
STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO W DZIEDZINIE SZTUK TEATRALNYCH.

Zleceniodawca recenzji: Wydział Lalkarski Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. L.
Solskiego w Krakowie Filia we Wrocławiu – BCK – VII – L8126/16 – 18.02.2017

Dr Przemysław Kania, jest aktorem Teatru Zagłębie w Sosnowcu, pełni funkcję Prezesa Zarządu Stowarzyszenia Teatralno-Literackiego z siedzibą w Olkuszu oraz pracuje jako wykładowca Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. L. Solskiego w Krakowie Filii we Wrocławiu. 12 marca 2012 uchwałą Rady Wydziału Aktorskiego wyżej wymienionej Uczelni uzyskał tytuł doktora sztuki w dziedzinie sztuk teatralnych na podstawie pracy *Praca nad rolą Waclawa w spektaklu „Pornografia” W. Gombrowicza w reżyserii Jacka Bunscha w Teatrze Zagłębie w Sosnowcu*, której promotorem był dr hab. Wojciech Kościelniak.

Jako student Wydziału Aktorskiego dzięki dr Mieczysławie Walczak – Deleżyńskiej skierował swoje zainteresowania ku zagadnieniu kształcenia wymowy. Efektem współpracy była praca magisterska *Kształcenie Wymowy studentów Wydziału Aktorskiego*, będąca zbiorem obserwacji i wniosków wyciągniętych z analizy zarówno programu nauczania jak i problemów logopedycznych kandydatów przystępujących do egzaminów wstępnych i studentów. Po zakończeniu edukacji dr Kania wystąpił o możliwość udziału w zajęciach dr

Walczak – Deleżyńskiej w ramach wolontariatu, który po czasie zmienił się w asystenturę, otwierając sposobność rozpoczęcia samodzielnej pracy pedagogicznej pod nazwą *Wymowa i Logopedia Artystyczna*. Godne podkreślenia jest to, że dr Kania konsekwentnie podążał tak wcześniej wyznaczoną sobie drogą. Nie zgadzał się z postępującym zubożeniem języka, uważał, że prowadzi ono do ubóstwa intelektualnego. „Rozprzestrzenia się najmłodsza polszczyzna, czyli wprowadzanie przez młodzież do języka potocznego pojęć niezbędnych do korzystania z komputera (...) oraz istnienia na forach internetowych. Dodatkowo obserwujemy brak pomocy ze strony osób publicznych oraz mediów. (...) rośnie kultura obrazu, a maleje kultura czytania.”. Dr Kania postanowił zaznajamiać studentów z zasadami dawnej polszczyzny, korzystając z *Prawideł Poprawnej Wymowy Polskiej* (wydanie z 1988 roku uzupełniające oryginał z 1930 roku) oraz z *O polskiej wymowie scenicznej* autorstwa prof. Danuty Michałowskiej. Jednak głównym i nadrzędnym celem dr Kani była i jest chęć zaszczepienia w młodych studentach szacunku do języka polskiego nie tylko na zajęciach, ale również na co dzień.

W dorobku artystycznym dr. Kani znajduje się dużo ciekawych ról teatralnych zrealizowanych w Teatrze Małym we Wrocławiu, a później w Teatrze Zagłębie w Sosnowcu. Wśród nich jest między innymi *Wacław w Zemście* (reż. Edward Kalisz), *Młodszy byk w Kubusiu Fataliście i jego panu*, *Mizerek w Wesółych kumoszkach z Windsoru* (reż. Katarzyna Deszcz), *Aktor w Między nami dobrze jest* (reż. Piotr Ratajczak), *Batman w Piaskownicy* (reż. Jerzy Bielunas), *Gustaw w Ślubach panięńskich* (reż. Grzegorz Kwas), *Dyrektor (Tezeusz) w Śnie nocy letniej* (reż. Krzysztof Popiołek) oraz wiele innych.

Wybór Teatru w Sosnowcu nie był przypadkowy. Dr Kania pochodzi z położonego niedaleko Olkusza, w którym za czasów jego młodości możliwości rozwoju w kierunkach artystycznych były ograniczone. To tam jednak zaczynała kształtować się jego świadomość artystyczna, tam po raz pierwszy zetknął się ze słowem mówionym uczestnicząc w konkursach recytatorskich. Tam stawiał swoje pierwsze teatralne kroki i występował jako konferansjer. To właśnie tak poznał Leszka Długosza. Była to w jego życiu chwila przełomowa, gdyż to właśnie ten Artysta zainspirował go do spróbowania swoich sił w szkole teatralnej.

Habilitant czuł się w obowiązku, aby zdobyte w szkole i na deskach teatralnych wiedzę i doświadczenie „oddać na usługi” wszystkim zainteresowanym ze swoich rodzinnych stron. „Będę docierał do miejsc, gdzie edukacja teatralna jest zapomniana i nieobecna”. Jako wiceprezes Towarzystwa Kultury Teatralnej w Olkuszu, a w latach późniejszych jako prezes Stowarzyszenia Teatralno-Literackiego, zajmuje się pracą na rzecz lokalnej społeczności.

Realizuje cykle warsztatów, lekcje teatralne, organizuje wyjazdy do teatrów i spotkania z autorami. Współtworzy i bierze aktywny udział w wielu konkursach i festiwalach, między innymi w Ogólnopolskim Tygodniu Czytania Dzieciom, Konkursie Mistrza Pięknego Czytania. Organizuje spotkania promocyjne lokalnych literatów, happeningi poetyckie. Współpracuje ze Stowarzyszeniem na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego KLUCZ, dzięki któremu realizuje projekty dotyczące zajęć terapeutycznych poprzez teatr dla osób niepełnosprawnych. Z pełnym zaangażowaniem animuje kulturalnie lokalną społeczność, dzieli się swoją wiedzą i doświadczeniem, starając się zmieniać mentalność językową i teatralną w swoim rodzinnym środowisku.

Po kilku latach spędzonych w szkole teatralnej i pracy z młodzieżą dr Kania wydaje poradnik dla uczniów i nauczycieli *Wyraźnie...Dokładnie...Precyzyjnie...Recytacja i Wystąpienia Publiczne*. Publikacja zawiera zadania, informacje, opisy, podpowiedzi oraz konspekty lekcji teatralnych. To pomoc dla nauczycieli i dla uczniów, którzy chcą rozwijać swój aparat mowy, świadomość oddechu, głosu i motoryki. Dużym plusem niniejszej publikacji jest jej sprawdzone praktyczne zastosowanie, jak pisze autorka recenzji książki dr Kani: „Autor książki jest praktykiem. Zajmuje się na co dzień tym, co opisuje w swojej książce, a co jest niezmiernie cenne. W opracowaniu zauważalne jest doświadczenie i żywy kontakt z opisywanymi treściami. Warto uczyć się od kogoś, kto zna się na tym co robi i sam uczy innych”.

To właśnie wyżej wymieniona publikacja, będąca syntezą wszystkiego, czego Habilitant nauczył się podczas swojej drogi pedagogicznej oraz artystycznej, jest jednym z punktów wyjścia w przewodzie habilitacyjnym. Dr Kania powołuje się również na role w spektaklach *Najmniejszy bal świata*, *Wakacje z duchami* oraz *Pyza na polskich drózkach*.

Habilitant cytuje w swoim autoreferacie opiekunkę roku Hannę Herman-Cieślak, która nieustannie powtarzała „*kotulki nie zamykajcie się na jeden kierunek. Aktor dzisiaj musi umieć śpiewać, tańczyć i pięknie grać!*”. Dr Kania doskonale zdawał sobie sprawę z konieczności aktorskiej wszechstronności i elastyczności zaczynając pracę nad *Najmniejszym balem świata*. Spektakl miał premierę 21 września 2013 roku, był wyreżyserowany przez dr hab. Anetę Głuch-Klucznik, Dziekan Wydziału Lalkarskiego. Forma czarnego teatru. Praca nad tym przedstawieniem stwarzała ogromne możliwości do poznania swojego ciała. Czarny

teatr, zostawiające pole dla efektów wizualnych odbiera aktorom możliwość grania mimiką. Publiczność nie ma możliwości patrzenia w oczy aktora, które w teatrze dramatycznym odzwierciedlają myśli bohatera.

Ciężar ekspresji przenosi się na widoczne dla widza elementy ciała przypominając i podkreślając wagę ruchu scenicznego. Najważniejsze jednak dla dr Kania była w tym spektaklu możliwość obcowania z młodym widzem. *Przechodzień*, bohater grany przez Habilitanta wchodzi w bezpośrednie interakcje z dziećmi, oprowadza ich po świecie spektaklu, prowokuje rozmowę, podpowiada, kieruje i tłumaczy. Jak pisze dr Kania: „Sukcesu tego przedstawienia należy szukać w doskonałym zrozumieniu młodego widza i odczytaniu jego aktywności w dzisiejszym świecie”.

Premiera spektaklu *Wakacje z duchami* miała miejsce 25 kwietnia 2015 roku (reż. Jerzy Jan Połowski). Scenariusz skrupulatny, logiczny, z lekkim przymrużeniem oka, inspirowany współczesnymi serialami kryminalnymi. Historia czwórki przyjaciół prowadzących śledztwo. Język spektaklu został specjalnie dopasowany do młodego odbiorcy, tak samo jak tempo przedstawienia – dynamiczne, nie pozwalające rozpraszać się i gubić wątków. Wprowadzono piosenki i układy choreograficzne, które opowiadają o bohaterach oraz ich relacjach. Reżyser prowadził aktorów w stronę najbardziej atrakcyjną dla młodzieży, zależało mu na stworzeniu postaci charakterystycznych, położył duży nacisk na ruch, mentalność, sposób myślenia. *Perelka*, postać grana przez dr Kanię, był zwinny, ruchliwy, czasem nadpobudliwy w sposobie poruszania się, jednak w środku czuł ciągły niepokój, nieśmiałość i strach. Spektakl spotkał się z żywym zainteresowaniem ze strony młodzieży, przejawiającym się w okrzykach, pytaniach i wygłaszanych po spektaklu spostrzeżeniach. Jak w autoreferacie pisze Habilitant „Radość tworzenia i grania spektakli młodzieżowych i dziecięcych najwspanialej odzwierciedla reakcja widzów. Nie zgodzę się z nikim, kto twierdzi, że dzisiejsza młodzież tylko patrzy w smartfony (...). Po to jesteśmy MY, dojrzała gotowi do proponowania, twórcy, żeby pokazać im nowe i ciekawe rozwiązania”. I to właśnie robi dr Przemysław Kania.

Pyza na polskich drogach spektakl skierowany do najmłodszej grupy widowni, wyreżyserował Arkadiusz Klucznik. Premiera odbyła się 28 maja. Przedstawienie opowiada o podróży po regionach Polski, którą odbywa tytułowa *Pyza*, w spektaklu piłka animowana przez aktorów. Poszczególne miejsca, które odwiedza *Pyza* charakteryzowane są za pomocą typowych dla regionu elementów, zdjęć i tańców. Spektakl jest wyzwaniem zarówno pod względem kondycji, jak i elastyczności aktorskiej. Jest to projekt muzyczny, śpiewany, wymagający od aktorów wyrazistości, synchronizacji, perfekcji, jednym słowem –

niesamowitej dyscypliny. Młody widz jest widzem niezwykle wymagającym, ale grający w spektaklu dr Kania rozumie, że przedstawienie adresowane do najmłodszych jest jednocześnie wyrazem szacunku wobec nich. Jest też przykładem dobrze skonstruowanej lekcji wychowawczej. Wymaga nieustającej czujności i skupienia, ale żywe reakcje widzów oraz zaangażowanie potwierdzają słuszność podobnych przedsięwzięć.

Na początku autoreferatu Dr Kania zamieścił cytata autorstwa Stanisława Witkiewicza – „Od siebie trzeba chcieć dużo i ludziom dać jak najwięcej.” Przywołane słowa idealnie obrazują drogę zawodową Habilitanta, jego aktywność i zaangażowanie w dbaniu o piękno polskiego języka, poświęcenie dla lokalnej społeczności i kształtowania świadomości artystycznej. Dr Przemysław Kania stara się odnaleźć siebie i swoją rolę we współczesnym świecie sztuki i teatru. Pełen niewyczerpanej pasji poszukuje nowych dróg, sposobów, środków oraz okazji do dzielenia się wiedzą i doświadczeniem. Dr Kania wychowuje teatralnie młode pokolenia i pobudza ich wyobraźnię. „Staram się, aby czytali to co widzą emocjami, oczyma wyobraźni niech patrzą i łączą ze sobą wszystkie elementy tworzące teatr” – pisze Habilitant. Jest w pełni aktywnym aktorem oraz pedagogiem.

Podstawą do oceny pracy habilitacyjnej jest skonstruowany przejrzysty i klarownie autoreferat, wykaz dorobku twórczego, publikacje, recenzje, podziękowania. Dr Kania podsumowuje całokształt swojej pracy artystycznej, pedagogicznej i społecznej, ukazując jak bardzo dziedziny jego życia zawodowego przenikają się i wzajemnie dopełniają.

K o n k l u z j a

Z całą pewnością stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, naukowe i dydaktyczne dr Przemysława Kania spełniają wymagania art. 16 Ustawy z dn. 14.03.2003 (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytułach w zakresie sztuki i uzasadniają wniosek o przyznanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk teatralnych.

Łódź, 28.03.2017 r.

dr hab. Piotr Krukowski

